

2019 нчы елның 10 нчы октябр

17№

2003 нче елның 6 нчы октябрдәгә 131-ФЗ номерлы "Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" Федераль законның 25.1 статьясын, 2004 нче елның 28 нче июлендәгә 45-ТРЗ номерлы "Татарстан Республикасында җирле үзидарә турында" Татарстан Республикасы Законының 35 статьясын гамәлгә ашыру максатларында Ташбилге авыл җирлеге Советы **КАРАР ИТТЕ:**

1. Татарстан Республикасы муниципаль районы Ташбилге авыл җирлеге составына керүче торак пунктларда гражданнар жыенын эзерләү һәм үткәрү тәртибе турында Нигезләмәне яңа редакциядә расларга.

2. Түбәндәгә карарларны үз көчен югалткан дип танырга:

Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы Ташбилге авыл җирлегенен 2018 нче елның 24 нче августындагы 16 номерлы «Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы Ташбилге авыл җирлегендә гражданнар жыенын эзерләү һәм уздыру тәртибе турында Нигезләмә " карарын;

Әлки муниципаль районы Ташбилге авыл җирлеге Советының 2019 нчы елның 2 нче августындагы 13 номерлы «Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы Ташбилге җирлеге Советының 2018 елның 24 августында кабул ителгән 16 номерлы «Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы Ташбилге авыл җирлегендә халык жыенын эзерләү һәм үткәрү тәртибе турында Нигезләмә» карарына үзгәрешләр кертү турында " карарын.

3. Әлеге карар рәсми басылып чыккан мизгелдән үз көченә керә.

4. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны үз өстемдә калдырам.

Совет рәйсе,

Ташбилге авыл җирлеге башлыгы

Р.Ф. Әхмәдеев

**Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районының Ташбилге авыл
жирлеге составына керүче торак пунктларда гражданнар жыенына эзерлек
һәм аны уздыру тәртибе турында Нигезләмә**

Әлеге Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы жирлеге составына керүче торак пунктларда гражданнар жыенын эзерләү һәм уздыру тәртибе турында Нигезләмә (алга таба-Нигезләмә) 2003 нче елның 6 нчы октябрәдәге 131 – ФЗ номерлы “Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында” Федераль законның 25.1 нче статьясы, 2004 нче елның 28 нче июлендәге 45-ТРЗ номерлы “Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында” Татарстан Республикасы Законының 35 нче статьясы һәм Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы Апак авыл жирлеге Уставының 22 нче статьясы нигезендә эшләнә.

1. Гомуми нигезләмәләр.

- 1.1. Халык жыены гомуми, тигез һәм турыдан-туры ихтыяр белдерү нигезендә үткәрелә.
- 1.2. Гражданнар жыенында даими яки нигездә торак пунктта территориясендә яшәүчеләр, яшәү урыны буенча әлеге торак пунктта теркәлгән һәм сайлау хокукына ия кешеләр катнаша ала.
- 1.3. Гражданнар жыенында катнашу ихтыяри һәм ирекле.
- 1.4. Гражданнар жыенда һәр кеше шәхсән үзе катнаша һәм аларның һәркайсы бер тавышка ия.
- 1.5. Халык жыены халык тарафыннан жирле әһәмияттәге мәсьәләләргә хәл итү максатыннан үткәрелә.
- 1.6. Әгәр торак пунктта әлеге торак пунктта сайлау хокукына ия булган халыкның яртысыннан артыгын бер үк вакытта бергә карау мөмкинлеге булмаса, Устав нигезендә гражданнар жыены этаплап уздырыла.

Гражданнар жыены вәкаләтләре

- 1.7. Гражданнар жыены түбәндәге мәсьәләләр буенча үткәреләргә мөмкин:
күрсәтелгән торак пункт составына керә, әлеге торак пункт территориясен башка жирлек (муниципаль район) территориясенә кертүне үз эченә ала торган торак пунктта авыл жирлеге (муниципаль район) чикләрен үзгәртү;
үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча гражданнар жыены белән гамәлгә ашырыла торган жирлектә муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы вәкаләтләре күрсәтелгән жирлекнең чикләрен үзгәртү;
сайлау хокукына ия булган жирлектә яшәүчеләр саны 100 дән артык кеше булса, муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы төзү, аның саны һәм вәкаләтләр вакыты турында мәсьәлә буенча гражданнар жыенын гамәлгә ашыра торган жирлектә;
муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы вәкаләтләре гражданнар жыены белән гамәлгә ашырыла торган жирлектә үзара салым акчаларын кертү һәм алардан файдалану мәсьәләсе;

жирлек составына керүче торак пунктта, шәһәр эчендәге район, шәһәр эчендәге район, федераль әһәмияттәге шәһәр эчендәге территориядә, шәһәр округы яисә муниципаль район чикләрендә урнашкан авылара территориядә урнашкан торак пунктта әлегә торак пункт территориясендә гражданның үзара салым акчаларын кертү һәм куллану мәсьәләсе буенча үзара салым акчаларын кертү һәм куллану мәсьәләсе;

жирлекара территориядә урнашкан торак пунктта, жирле үзидарәне оештыру һәм гамәлгә ашыру белән бәйлә мәсьәләләр буенча халык инициативасын тәкъдим итү максатларында;

авыл жирлегенә түбән тыгызлыгы яки кыен урыннарда урнашкан, халык саны 100 кешедән артмаган очракта, жирлекне бетерү мәсьәләсе буенча эш алып барылган жирлектә;

авыл торак пунктында авыл жирлегә старостасы кандидатурасын тәкъдим итү, шулай ук авыл жирлегә старостасы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату мәсьәләсе буенча фикер алышу;

авыл торак пунктында гражданның жыены шулай ук муниципаль хезмәт вазыйфасын биләүгә Россия Федерациясе законнарында каралган очракларда конкурс комиссиясе составына кандидатуралар тәкъдим итү максатларында үткәрелергә мөмкин.

Гражданның жыенын матди һәм оештыру ягынан тәмин итү

1.8. Жыен үткәрү муниципаль берәмлек башлыгы тарафыннан тәмин ителә.

1.9. Жыенга әзерлек һәм аны үткәрү белән бәйлә чыгымнар муниципаль берәмлек бюджеты хисабына башкарыла.

2. Гражданның жыенын чакыру тәртибе

Халык жыены үткәрү инициативасы

2.1. Торак пунктта халык жыенын үткәрү инициативасы карала:

- муниципаль берәмлек башлыгы;

- 10 кешедән дә ким булмаган сайлау хокукына ия булган, гражданның жыенында катнашу хокукына ия булган (ягъни Россия Федерациясенә эшкә сәләтле гражданны, даими яки нигездә торак пункт территориясендә яшәүче, яшәү урыны буенча әлегә торак пунктта теркәлгән, 18 яшькә житкән кешеләр), шулай ук торак пункты территориясендә даими яки нигездә яшәүче һәм Федерациясенә халыкара килешүләре һәм федераль законнар нигезендә жирле үзидарәне гамәлгә ашырганда хокукларга ия чит ил гражданны.

2.2. Торак пунктта яшәүчеләрнең инициативасы язылу кәгазе (1 нче кушымта) яисә инициатив төркем жыелышының беркетмәсе рәвешендә рәсмиләштерелергә тиеш, анда жыен үткәрү инициативасын күрсәтү турында кабул ителгән Карарда түбәндәгеләр күрсәтелгән булырга тиеш:

гражданның жыенына чыгарыла торган мәсьәләләр;

гражданның жыенын үткәрүнең тәкъдим ителгән вакыты;

гражданның жыенын чакыру турындагы инициативаны хуплаучы һәр

гражданның паспорт сериясе һәм номеры яки аны алмаштыручы документ, яшәү урыны адресы, аның имзасы һәм имзасын кую датасы.

2.3. Жыенны үткөрү инициативасын хуплау өчен жыелырга тиешле имзалар саны сайлау хокукына ия булган, даими яки нигездә яшәүче, торак пункт территориясендә яшәү урыны буенча теркәлгән гражданнар саныннан 5 процент тәшкит итә, ләкин 10нан да ким имза була алмый.

2.4. Язылу кәгазьләре имзалар жыючы зат тарафыннан таныклана, таныклау датасын, фамилиясен, атасының исемен, туган датасын, паспорт номерын һәм сериясеняки аны алмаштыручы документ, яшәү урынын күрсәтеп, муниципаль берәмлек башлыгына жиберелә.

Гражданнар жыенын үткөрү турында Карар кабул итү тәртибе.

2.5. Инициатив төркем тарафыннан чакырыла торган гражданнар жыены муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы карары белән билгеләнә (2 нче кушымта), ә муниципаль берәмлек башлыгы инициативасы белән-муниципаль берәмлек башлыгы карары белән (3 нче кушымта) барлык кирәкле документлар кертгән көннән алып 30 көн эчендә.

2.6. Муниципаль берәмлек башлыгы яисә муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы аның максатка ярашлы булмавы сәбәпләре буенча гражданнар жыенын үткәрүдән баш тартырга хокуклы түгел.

2.7. Гражданнар жыенына чыгарылган мәсьәлә (гражданнар жыены этаплары) Россия Федерациясе законнарына һәм Татарстан Республикасы законнарына каршы килмәскә тиеш. Халык жыены мәсьәләсе аңлаешлы, күп мәгънә аңлатмый торган, ягъни аңа бары тик бертөсле жавап кына бирергә мөмкин булырлык итеп төзелергә тиеш.

2.8. Гражданнар жыенын билгеләү, аны күчерү турындагы карарны рәсми бастырып чыгару (халыкка житкерү) тәртибе муниципаль берәмлек уставы белән билгеләнә һәм муниципаль хокукый актларны бастырып чыгару (халыкка житкерү) өчен муниципаль берәмлек уставында каралган тәртиптә басылып чыга (халыкка житкерелә).

Муниципаль берәмлек башлыгы карарында яисә муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы карарында гражданнар жыенын үткөрү турында түбәндәгеләр күрсәтелә: гражданнар жыенына чыгарыла торган мәсьәлә; гражданнар жыенын уздыру вакыты һәм урыны турында мәгълүмат; жыенны оештыручы - муниципаль берәмлек органының структур бүлекчәсе турында мәгълүмат.

2.9. Гражданнар жыенын әзерләү һәм үткөрү өчен жаваплы муниципаль берәмлек органының структур бүлекчәсе (башкарма-боюр органы) муниципаль берәмлек башлыгы карары яисә муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы карары нигезендә гражданнар жыенын үткөрү турында сайлау хокукына ия булган торак пунктта яшәүчеләр исемлеген төзи; гражданнар жыенына мәгълүмати материаллар әзерли; гражданнарның жыены турында муниципаль берәмлек халкына массакүләм мәгълүмат чараларында һәм башка ысуллар белән хәбәр итә (4 нче кушымта).

Муниципаль берәмлекнең башкарма-боеру органы гражданнар жыенын үткөрү өчен бина бирергә тиеш.

2.9.1. Гражданнар жыенын этаплап үткөрү барышында торак пунктта яшәүчеләрнең исемлеген бүлү һәм халык жыенын үткөрү датасын билгеләү территорияль, вакытлы билгеләр, шулай ук башка очрақларда мөмкин.

2.9.2. Торак пунктта яшәүчеләрнең исемлеген бүлү тәртибе гражданнар жыенын билгеләү турында муниципаль актта күрсәтелә (5,6 нчы кушымталар).

2.9.3. Торак пунктта яшәүчеләргә гражданнар жыенының (гражданнар жыены этапларының) вакыты һәм урыны турында алдан ук хәбәр ителә. Гражданнар жыены (гражданнар жыены этапларын) билгеләү турында карар, гражданнар жыены (гражданнар жыены этапларын) үткөрү вакыты һәм урыны гражданнар жыены (гражданнар жыены этапларын) үткәрелгән көнгә кадәр 10 көн алдан басылып чыгарга тиеш. Гражданнар жыенының этапларын үткөрү вакыты һәм урыны бер карарда яисә халык жыенын билгеләү турында карарда күрсәтелә.

2.9.4. Гражданнар жыенын этаплап уздырган очрақта, жыен этаплап уздырыла, гражданнар жыенын үткөрү турында Карар кабул ителгән көннән бер айдан да артмаска тиеш. Халык жыены этапларын күчергәндә, жыенны уздыру бер ай дәвамында закон нигезендә жыен үткәрелергә тиеш булган чорны исәпкә алып билгеләнгән датага кадәр 10 көннән дә соңга калмыйча кабул ителергә тиеш.

2.9.5. Гражданнар жыенына 5 көннән дә соңга калмыйча муниципаль берәмлек органының структур бүлекчәсендә нигезләмәнең 2.9.пунктында күрсәтелгәнчә гражданнар жыены карарына чыгарыла торган материаллар белән танышырга, шулай ук аларның күчермәләрен алырга хокуклы.

2.10. Гражданнар жыены турындагы Нигезләмә нигезендә, халык жыенын үткөрү датасы соңрак вакытка күчерелергә мөмкин. Халык жыенын уздыру датасы билгеләнгән датага кадәр 10 көннән дә соңга калмыйча күчерү турында Карар кабул ителергә тиеш.

3. Гражданнар жыенын үткөрү тәртибе

3.1. Жыенга килгән гражданнар торак пунктта яшәүчеләр исемлегенә кертелгән һәм сайлау хокукына ия булган затларны теркәү өчен муниципаль берәмлек башлыгы вәкаләтле зат тарафыннан теркәлә. Исемлектә гражданның фамилиясе, исеме, атасының исеме, туган елы, яшәү урыны адресы, паспорт сериясе һәм номеры күрсәтелә.

3.2. Жыенда тикшерелә торган мәсьәләләргә хәл итү эшчәнлекләре белән бәйле булган предприятие, учреждение, оешма житәкчеләре, матбугат һәм башка массакүләм мәгълүмат чаралары вәкилләре теләк белдергәндә, хәлиткеч тавыш бирү хокукыннан башка катнашырга мөмкин.

3.3. Сайлау хокукына ия торак пунктта яшәүчеләр исемлегендә төгәлсезлекләр ачыкланган очрақта, торак пунктта яшәүче кеше теркәлергә һәм әлеге муниципаль берәмлек башлыгы жыенда катнашырга мөмкин.

3.4. Язмаларның төгәлсезлеген (яки аларның булмавын) раслау булып гражданның шәхесен раслаучы документның (Россия Федерациясе гражданы паспорт, хәрби билет, чит ил гражданы паспорт, Россия Федерациясендә яшәүгә рөхсәт, Россия Федерациясендә вакытлыча яшәүгә рөхсәт һ. б.) булуы хезмәт итә ала.

3.5. Гражданнар жыены анда сайлау хокукына ия булган торак пунктта яшәүчеләрнең яртысыннан артыгы катнашканда хокуклы. Кворум булмаганда, гражданнар жыенының үткәрүнең яңа датасын билгеләү муниципаль берәмлек башлыгы тарафыннан башкарыла. Бу очракта халык жыены халык жыенының үткәрү билгеләнгән көннән соң ун көннән дә соңга калмыйча үткәрелергә тиеш.

3.6. Гражданнар жыены этаплап уздырылган очракта, гражданнар жыенының аерым этапларында гражданнарның теләсе кайсы килгән очракта да хокуклы, аннан соң барлык уздырылган этаплар йомгаклары буенча тавышларны санала, ягъни мондый жыен бердәм булып кала.

3.7. Гражданнар жыенында тавыш бирү ачык яисә яшерен булырга мөмкин. Тавыш бирү формасы турында карар гражданнар жыены тарафыннан кабул ителә.

3.8. Гражданнар жыенында катнашу өчен теркәлгән гражданга яшерен тавыш бирүне уздырганда тавыш бирү өчен бюллетень (7 нче кушымта) бирелә.

3.9. Гражданнар жыенында муниципаль берәмлек башлыгы яисә ачык тавыш бирү юлы белән сайланган башка зат рәислек итә ала. Рәислек итүче кандидатураларын гражданнар жыенында катнашучылар тәкъдим итәргә хокуклы.

3.10. Гражданнар жыены сәркипне һәм хисап комиссиясен сайлый.

Хисап комиссиясе әгъзалары саны өч кешедән дә ким була алмый.

Хисап комиссиясенә рәислек итүче керә алмый.

Хисап комиссиясе:

- 1) торак пунктта яшәүчеләр жыенына килүче гражданнарны теркәүнең дөреслеген, кирәк булганда, аларның гражданнар жыены эшендә катнашу хокукын тикшерә;
- 2) гражданнар жыенының кворумын билгели (гражданнар жыены этапларын үткәрүдән тыш);
- 3) тавыш бирү мәсьәләләре буенча аңлатмалар бирә;
- 4) тавышларны саны һәм тавыш бирүгә йомгак ясый (гражданнар жыены этапларын үткәрүдән тыш);
- 5) тавыш бирү йомгаклары турында беркетмә төзи (гражданнар жыены йомгаклары буенча);
- 6) рәислек итүчегә тавыш бирү нәтижеләре белән материаллар (беркетмә, жыенда катнашучы гражданнар исемлеге) тапшыра.

3.11. Гражданнар жыенының көн тәртибенә өстәмә мәсьәләләр рәислек итүче, муниципаль берәмлек башлыгы, гражданнар жыенында катнашу хокукына ия гражданнар тарафыннан кертелә ала. Көн тәртибенә чакырылыш инициаторлары тарафыннан кертелгән сораулар мәжбүри рәвештә кертелә. Күрсәтелгән мәсьәләләр беренче чиратта карала. Халык жыенының көн тәртибенә өстәмә мәсьәләләрне кертү турында карар, әгәр аның өчен жыенда катнашкан

гражданнарның яртысыннан да ким булмаган өлеше тавыш бирсә, кабул ителгән дип санала.

3.12. Гражданнар жыены вакытында шулай ук муниципаль берәмлек башлыгы яисә ачык тавыш бирү юлы белән сайланган башка зат, гражданнар жыенында теркәлгән катнашучылар саныннан гади күпчелек тавыш белән, рәислек итә ала. Рәислек итүче кандидатурасын жыенда катнашучылар тәкъдим итәргә хокуклы.

3.13. Гражданнарның этаплап жыенында тавыш бирү ачык яисә ябык (яшерен) булырга мөмкин. Тавыш бирү формасы турында карар гражданнар жыены этабында кабул ителә.

3.14. Гражданнар жыенын этаплап уздырганда, уздыру этапларының һәркайсында хисап комиссиясе арасыннан гражданнарның ачык тавыш бирү нәтижеләре буенча Хисап комиссиясенә бер әгъзасы сайлана, алар кворумны һәм йомгаклау тавышларын санаганда комиссия составында эшләячәк.

3.15. Жыен рәислек итүче тарафыннан ачыла. Гражданнар жыенында рәислек итүче гражданнар жыенын үткөрүне оештыра, тәртипне саклай, хисап комиссиясе эшен координацияли, фикер алышына торган мәсьәләләр буенча чыгыш ясау өчен сүз бирә, тавыш бирүнең билгеләнгән тәртибен тәмин итә.

3.16. Гражданнар жыенында сәркатип тарафыннан беркетмә алып барыла, анда гражданнар жыенын үткөрү датасы, вакыты һәм урыны, торак пунктта яшәүче гражданнарның гомуми саны, сайлау хокукына ия гражданнар саны, катнашучылар саны, көн тәртибе, чыгышларның кыскача эчтәлегенә, карала торган мәсьәләләр буенча тавыш биргән гражданнар саны (8 нче кушымта) күрсәтелә.

3.17. Гражданнар жыенын этаплап уздырганда гражданнар жыенының һәр этабында беркетмәләр (9,10 нчы кушымталар) алып барыла, алар соңыннан гражданнар жыенының уздырылган этаплары йомгаклары буенча жыенның бер йомгаклау беркетмәсенә рәсмиләштерелә (11 нче кушымта), шулай ук хисап комиссиясе беркетмәләре (№12,13 кушымталар), алар шулай ук жыенның һәр этабында тавышларны санау нәтижеләре буенча Хисап комиссиясенә бер йомгаклау беркетмәсенә рәсмиләштерелә (№14 беркетмә).

3.18. Гражданнар жыенының йомгаклау беркетмәсендә гражданнар жыены этапларының датасы, урыны һәм вакыты, көн тәртибе, гражданнар жыены этапларында катнашкан гражданнарның гомуми саны турында белешмәләр, гражданнар жыены этаплары нәтижеләре буенча тавыш бирүнең йомгаклау нәтижеләре туплана. Йомгаклау беркетмәсе жирлек башлыгы кул куя торган гражданнар жыены карарын рәсмиләштерү өчен нигез булып тора һәм карар рәсми бастырып чыгарыла (халыкка игълан ителә).

3.19. Беркетмәгә жыенда рәислек итүче зат, жыен сәркатибе кул куя һәм муниципаль берәмлек башлыгына тапшырыла. Беркетмәгә жыенда теркәлгән катнашучылар исемлегенә теркәлә.

3.20. Гражданнар жыенының уздырылган этаплары йомгаклары буенча Хисап комиссиясенә йомгаклау беркетмәсендә гражданнар жыены этапларын үткөрү датасы, урыны һәм вакыты, көн тәртибе, үткәрелгән этаплар саны, халык

жыеннарының үткәре́лгән этаплары буенча хисап комиссиясе беркетмәләре саны, жыенны уздыру өчен билгеләнгән территориядә яшәүче гражданның гомуми саны, жыен эшендә катнашкан гражданның гомуми саны, жыен эшендә катнашкан гражданның гомуми саны, КАРШЫ һәм РИЗА тавышларның санын күрсәтеп, бирелгән тавышларның гомуми саны.

1.21. Йомгаклау беркетмәсенә хисап комиссиясе рәисе һәм хисап комиссиясе әгъзалары кул куя һәм муниципаль берәмлек башлыгына тапшырыла.

4.Гражданның жыены карары

4.1. Сайлау хокукына ия булган катнашучыларның яртысыннан артыгы жыенда тавыш бирсә, гражданның жыены карары кабул ителгән дип санала.

4.2. Жыенда кабул ителгән карарлар муниципаль хокукый актлар булып тора, муниципаль берәмлек башлыгы тарафыннан имзалана һәм Татарстан Республикасы муниципаль норматив хокукый актлары регистрына кертелергә тиеш.

4.3. Жирле үзидарә органнары һәм жирле үзидарәнең вазыйфаи затлары гражданның жыенында кабул ителгән карарларның жирлек уставы белән билгеләнгән вәкаләтләргә чикләү нигезендә үтәлешен тәмин итәләр.

4.4. Жыенда кабул ителгән карар жыенда башка карар кабул итү юлы белән юкка чыгарылырга яки үзгәртелергә мөмкин яки суд тәртибендә гамәлдә түгел дип танылырга мөмкин.

4.5. Гражданның жыенында кабул ителгән карарлар рәсми бастырып чыгарыла (халыкка итәлән ителә) һәм муниципаль хокукый актлар таләпләре нигезендә рәсмиләштерелә.

4.6. Әгәр торак пунктта яшәүчеләргә турыдан-туры ихтыярий белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен өстәмә рәвештә муниципаль хокукый акт кабул итү (бастырып чыгару), күрсәтелгән акты кабул итү (бастырып чыгару) компетенциясенә керә торган жирле үзидарә органы яисә жирле үзидарәнең вазыйфаи заты гражданның жыенында кабул ителгән карар үз көченә кәргән көннән соң 15 көн эчендә тиешле муниципаль хокукый акты эзерләү һәм (яисә) кабул итү вакытын билгеләргә тиеш. Күрсәтелгән срок өч айдан да артмаска тиеш.

Гражданның жыены карарларын үтәү

4.7. Жыенда кабул ителгән карарлар торак пункт территориясендә мәжбүри үтәлергә тиеш һәм нинди дә булса дөүләт хакимияте органнары, аларның вазыйфаи затлары яисә жирле үзидарә органнары тарафыннан раслауга мөхтаж түгел.

4.8. Жыенда кабул ителгән карарларның үтәлмәве закон нигезендә жаваплылыкка тартыла.